СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 217. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, четвер, 18-го вересня 1947. No. 217. JERSEY CITY and NEW YORK, Thursday, September 18, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-6237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

БУРЕВІЙ УДАРИВ У СХІДНЄ ПОБЕРЕЖЖЯ ФЛОРИДИ

Пам Біч, Флорида, 17 вересня. — Дикий буревій, який перемінив океан у водний вулькан, ударив у східнє побережжя Флориди сьогодні ранком. Досвідчені знавці погоди твердять, що це є найжахливіший гураган, який повстав десь на південнім Атлантику. Вітер віє зо швидкістю 160 миль на годину й тому ломить по дорозі все, що лише попаде. Мешканці в містах Пам Біч і Маямі, та в інших менших, поробили всякі приготування на стрічу гурагану. Поздіймали вивіски над крамницями, приготовили нафту й свічки для освітлення на випадок, коли б електричний струм був відтятий, а малі домики обгороджено дошками. Великі готелі переповнені людьми, бо до них схоронилися мешканці малих домів. Неурядові звідомлення кажуть, що остров Абако, в архіпелагу Несо, який лежить на дорозі буревію, заллятий цілковито водою. Які шкоди наніс буревій у людях, ще не стверджено, бо нема контакту з навіщеними околицями. Околиця озера Окечобі, на Флориді, яка потерпіла незвичайно в буревію перед 19 роками, лежить тепер знову у небезпечній смузі.

СЕН. БИРД ЖАДАЄ РОЗРАХУНКУ ЗА ВИДАТКИ

Вашингтон. — Сенатор Гері Ф. Бирд, предсідник Конгресового Економічного Комітету, оприлюднив, що він поставить в конгресі домагання, щоб уряд Злучених Держав склав подрібний звіт з орудування фондами у висоті двадцять більйонів, виданих після другої війни. Він теж хоче знати, на які цілі хоче уряд вжити дальші гроші, що лишилися як надвишка в буджеті на теперішній скарбовий рік. Це домагання є звязане з Пляном Маршала, який передбачує великі видатки на відбудову Европи. При нагоді оприлюднення згаданого домагання сен. Бирд висловив свій спротив проти скликання конгресу на надзвичайну сесію.

ПОТЯГ СВОБОДИ В ДОРОЗІ.

Филаделфія. — Потяг Свободи приїхав сюди з Вашингтону, щоб вибратися в дорогу до 300 великих міст по різних закутинах Злучених Держав. Потяг складається з 7 возів, а в них виставлені неоцінені документи з американської історії, з котрими звязаний розвиток американської свободи. Відповідні паради в Филадерфії відбудуться в Домі Незалежности й на них прислав президент Труман привіт. У привіті сказано, що ці документи пригадують на велитенську спадщину Америки, що їх Америка повинна тепер поширити по цілому світі.

ДЖЕКСОН ПРО МОЖЛИВІСТЬ ВІЙНИ З РОСІЄЮ.

Коломбус, Огайо. — Член Найвищого Суду Злучених Держав, Роберт Г. Джексон, переповів свій досвід з росіянами під час, коли він був суддею Міжнародного Трибуналу в Норемберзі. Він прийшов тоді до висновку, що Росія не хоче війни. Одначе совєтські представники часто складають „нерозважні, зле обдумані й войовничі заяви" — казав Джексон. „Незначна помилка з будь якого боку дасть притоку до інциденту, який викличе небажану війну. Це була б війна з небувалим фанатизмом і завзяттям" заявив Джексон. Він виявив ці погляди в промові, виголошеній на обіді при кінці нарад Товариства Повітряних Сил.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБІТНИКІВ

Вашингтон. — Робітничі юнії з 17 країн, між ними й Американська Федерація Праці, підписали згоду на скликання всеамериканської конференції протикомуністичних організацій на наступний рік. Такий зїзд відбудеться мабуть в січні в Ліма, в Перу. Нова організація мала б бути противагою для Латинсько-Американської Конференції Праці, яка опинилася в руках комуністів. Нова організація мала б підтримку Злучених Держав і Канади.

А.Ф.П. ПРОТИ РІШЕННЯ ДЕНГАМА.

Вашингтон. — Правний дорадник Американської Федерації Праці, Джозеф А. Падвей, явився перед Краєвою Радою Робідничих Відносин і зажадав проволоки на 20 днів для виконання рішення правного радника Краєвої Ради Денгама, в якім сказано, що урядовці юній мають підписати зречення комунізму. Падвей назвав рішення Денгама самовільним. Це жадання вказує, що А.Ф.П. хоче почати правне поступування за знесення рішення Денгама.

ВОЄННІ ВТРАТИ В ПРОДУКЦІЇ ОБЧИСЛЯЮТЬ НА БІЛЬЙОНИ.

Вашингтон. — Сен. С. Доґлес Бок, голова спеціяльної банкової підкомісії для прослідження видатків у продукції під час війни, прийшов до висновку, що сама Федеральна Корпорація для Реконструкції, яка позичала гроші на воєнну продукцію, потерпіла втрати в більйонах. Він каже, що різні позички, давані з цеї корпорації, не підлягали ніякій контролі конгресу і їх в більшій частині давав президент, дальше Генрі Волес, Гері Гопкінс і Доналд Нілсон.

Мозес звідомляє про небезпеку комунізму в Німеччині, колиб зменшити американську армію

Вашингтон, 16. вересня. — Роберт Зозес, нюйорський комісар парків, який відвідав Німеччину на запрошення американської окупаційної влади, оприлюднив деякі із своїх помічень про положення в Німеччині. Він заповідає, що німецький нарід вже незабаром буде мусів вирішити, чи йому піти за совєтським комунізмом, чи за американською демократією. Заходить небезпека, що американська армія в окупаційній зоні Німеччини буде зменшена, а тоді вона не матиме сили протиставитися совєтським впливам. Комунізм обіцює німцям очищення від закидів злочину і від почуття поразки й тому робить великі поступи в Німеччині.

ПОЛОЖЕННЯ СКИТАЛЬНИКІВ.

Скрему увагу звернув Мозес на положення скитальників, яких в самій американській зоні він нараховує на 350,000. Він каже, що вони причиняють багато клопоту окупаційній владі, бо їх треба втримувати. Вони хочуть їхати куди лише їм скажуть, бо життя їх дуже важке. Бельгійці й британці забрали зпоміж них найздоровіші елементи до праці в себе, полишаючи в Німеччині самих слабих і старих. Це зроблено драстичними способами, бо порозділювано родини, навіть жінки від чоловіків. Щодо жидів, то вони всі хочуть їхати до Палестини, щоб там осісти на постійне, твердить Мозес.

АМЕРИКА Й ДАНІЯ ПЕРЕГОВОЮЮТЬ В СПРАВІ ҐРЕНЛАНДІЇ.

Вашингтон. — Злучені Держави почали формальні переговори з Данією, щоб вирішити оборону Ґренландії, як це оприлюднив департаєнт стейту сьогодні. Від квітня 1941 року Злучені Держави дістали право утримувати бази на Ґренландії, доки не мине теперішня небезпека для миру. З огляду на теперішнє положення в міжнародній політиці і на рішення Міжамериканської Конференції в Ріо де Жанейро, Ґренландію приділено до оборонної зони, яка обіймає Західну півкулю. Тому Злучені Держави хочуть продовжити умову про втримування своїх оборонних баз ще на якийсь час..

В Ню Йорку рішається доля народів

ВІДКРИТТЯ СЕСІЇ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ О.Д. ІНАВҐУРАЦІЙНА ПРОМОВА НОВОВИБРАНОГО ПРЕДСІДНИКА СЕСІЇ БРАЗИЛІЙЦЯ Д-РА ОСВАЛЬДА АРАНГИ.

Лейк Соксес, Н. Й., 16. вересня. — Сьогодні в год. 11-ій рано відкрито у Флошинг Медов у Ню Йорку другу звичайну сесію Загального Зібрання Організації Обєдних Держав. Предсідником сесії вибрано бразилійського міністра закордонних справ, д-ра Освальда Арангу, що був предсідником надзвичайної сесії в справі Палестини. Д-ра Арангу вибрано більшістю 29 голосів проти 22, що їх одержав австралійський міністер закордонних справ д-р Герберт Еватт, якого піддержували Злучені Держави. Після вибору, д-р Аранга виголосив інавґураційну промову, звертаючи увагу на рішальне значення цеї сесії. „Це є переломова хвилина — говорив д-р Аранга — і світ з острахом дожидає, чи шлях, яким піде Генеральна Асамблея, веде до миру, чи війни". Вітальну промову виголосив теж мейор Ню Йорку О'Двайер і опісля сесію відложено до пісяполудня. На пісяполудневій сесії зложено креденційні листи та вибрано комісії і їх предсідників. Кінцевий вислід виборів і кінцева структура Загального Зібрання О.Д. на цій сесії така: Президентом Загального Зібрання, до якого належать всі члени О.Д. вибрано бразилійця д-ра Освальда Арангу. Його заступники: Гектор МкНіл (Британія), Джордж К. Маршал (ЗДА), д-р Ванґ Гіг-чіг (Китай), Жорж Бідо (Франція), д-р Джеймс Торрес Бодет (Мексико), Андрей Вішінський (СССР) та д-р Ґілермо Белт (Куба). КОМІТЕТИ: 1. Політичний і Безпеки — предс. Джизеф Беч, Люксембург; 2. Економічний і Фінансовий — предс. Герман Санта Круз, Чіле; 3. Соціяльний, Ґуманітарний і Культурний — предс. д-р Оскар Лянґе, Польща; 4. Протекторатів — предс. Сер Карл А. Берендзен, Нова Зеляндія; 5. Адміністративний і Буджетовий — предс. Фазлі Алі, Індія; 6. Правний — предс. Фаріс ель-Кгоурі, Сирія.

Завтра в год. 11-ій рано відбудеться пленарне засідання, на якому виголосять вступні промови представники Злучених Держав, Мексика, Польщі, Канади, Південно-Африканської Унії, Уругваю, Совєтського Союзу та Австралії.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ПРОТИ НАДУЖИВАННЯ „ВЕТА" В ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВАХ.

Ню Йорк, 16. вересня. — Представники Злучених Держав Америки та Великої Британії висловилися сьогодні проти надуживання великодержавного права вета (спротиву) в Раді Безпеки О.Д., якого постійно допускається Совєтський Союз, та заявили, що змагатимуть до такої інтерпретації чартеру О.Д., яка це надужиття виключила б. Справа обмеження права вета може вийти на порядок нарад Загального Зібрання вже в найблищих днях, після промови секретара стейту, ген. Маршала.

КЛЕЙТОН ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА ДОПОМОГОВИЙ ПЛАН ПАРИЗЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Париж, 16. вересня. — Підсекретар стейту до економічних справ, Вилйем Л. Клейтон, заявив сьогодні делегатам 16 західно-европейських країн, які беруть участь в паризькій Конференції Европейської Співпраці в справі Пляну Маршала, що останні провірені рішення конференції відповідають побажанням американського департаменту стейту та матимуть корисне враження на американську публичну опінію. Він рівночасо взивав, щоби Конференція продовжувала свою працю, від якої залежить не тільки екоnоічний рятунок Европи, але й стабілізація її політичного положення.

РАДА СВІТОВОГО БАНКУ ПРИЙНЯЛА ФОРМУ ДОГОВОРУ З О.Д.

Лондон, 16. вересня. — Рада директорів Міжнародного Банку для Відбудови і Розвитку прийняла сьогодні форму договору з О.О.Д., в якому, між іншим, одна статтяя встановляє, що О.О.Д. не повинна робити рекомендацій щодо деякого роду позичок та фінансування. Договір мав би нормувати відношення О.Д. до Банку і навпаки. На цему засіданні затверджено теж девятьох з запропонованої десять-особової Ради Дорадників.

СПРАВА ПЕТКОВА У ВЕРХОВНОМУ АПЕЛЯЦІЙНОМУ СУДІ БОЛҐАРІЇ.

Софія, Болгарія, 16. вересня. — Болгарський Верховний Апеляційний Суд розглядав сьогодні справу засудженого на смерть за „змову проти республики" провідника опозиційної до комуністичного режіму Болгарської Аграрної Партії, Миколи Петкова. Його боронило чотирьох адвокатів, а пятий відмовився виступити, бо в міжчасі власті заарештували його сина, закидуючи йому організацію проти-комуністичних партизанів та якому теж загрожує кара смерти.

ПОЛЯКИ ДОМАГАЮТЬСЯ „РЕПАТРІЯЦІЇ" НІМЦІВ ДО ПОЛЬЩІ.

Варшава, 16. вересня. — Польський уряд, відчуваючи велику недостачу фахових робітників в копальнях і фабриках, звернувся до британських окупаційних властей в Німеччині з домаганням „репатріювати" до Польщі біля 100,000 німців з Фестфалії, яких вважається, що вони є „польського походження", 13,000 з яких зареєструвались в польському консуляті. Британія, натомість, вважає, що ці робітники потрібні в німецькому господарстві і не погоджується на польські пропозиції, що викликало „малу крізу" в польсько-британських стосунках.

У.П.А. ПРОДОВЖУВАТИМЕ БОРОТЬБУ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

ЗАЯВА СОТНИКА У.П.А. ЮРІЯ ВАЛЬКА В ІНТЕРВЮ З ПРЕДСТАВНИКОМ ПРЕСОВОЇ АГЕНЦІЇ.

Деґґендорф, Німеччина, 16 вересня. — Представник американської пресової агенції Асошіейтед Прес сьогодні за дозволом військових властей відвідав в тюремних бараках команданта відділу Української Повстанської Армії, що перед кількома днями перейшов в американську зону та відбув з ним інтервю. Кореспондент пише: Вкритий близнами від куль партизанський провідник заявив сьогодні, що агенти комуністичної політичної поліції одверто заохочують польський нарід до підготовки до війни Росії проти Злучених Держав. 25-літній сотник партизанів, що подається за Юрія Валька, є одним зі 40 озброєних українців, які увійшли в американську зону Німеччини. Українці, що подаються за втікачів від комунізму, були роззброєні та інтерновані американськими поліційними військами. „Ми продовжуватимемо боротьбу проти комунізму" — заявив Юрій в інтервю. „Ми знаємо — говорив він — що Америка раніше, чи пізніше мусітиме воювати проти Росії і ми хочемо допомогти". Він твердить, що сотні і тисячі інших членів Української Повстанської Армії ще прийдуть в американську зону. Після того, як минулої пятниці відкрито перших 35 українців, американці сильно скріпили свою сторожу здовж східного кордону Німеччини. А проте, від тоді ще інших 5 українців прохвзнулись через сторожу. Юрій заявив, що комуністичні агенти відбувають в польських містах зібрання, на яких заявляють, що причиною недостачі харчів є необхідність магазинувати їх для війни Росії проти Злучених Держав".

12 АМЕРИКАНЦІВ ЗДЕРЖАЛИ НАЇЗД ЮГОСЛАВІВ НА ТРІЄСТ.

Трієст, 16 вересня. — Сьогодні рано, після введення в життя мирового договору, югославські війська намагалися промостити собі шлях на вільну територію Трієсту, але їх зупинили 12 американських вояків своєю рішучістю. Югославський командант стягнув ще резерви та почав робити підготовку до атаки, але це цілком не залякало малого відділу американців, що про все повідомили вище командування, залишаючись самі на місці та рішучо відмовляючи югославам вступу. Відважним воякам прийшов негайно на допомогу один батальйон в повному воєнному виряді, але до інциденту не дійшло.

БРИТАНІЯ ЗАКІНЧИЛА ФОРМАЛЬНО ВОЄННИЙ СТАН З АВСТРІЄЮ.

Лондон, 16 вересня (АП). — Британський уряд сьогодні проголосив формальне закінчення воєнного стану з Австрією, щоб уможливити в цей спосіб торговельні й фінансові стосунки між обома країнами. При цій нагоді висловлено критичні завваги на тему „Великої Чвірки", що досі не потрапила цеї справи унормувати. Проте, речник міністерства закордонних справ заявив, що цего акту британського уряду не можна вважати „сепаратним миром" з Австрією.

ІТАЛІЯ В ПОВЕНІ СТРАЙКІВ.

Рим, 16 вересня. — Один день після введення в життя мирового договору, Італія опинилися в повені масових страйків, що можуть мати далекойдучі політичні наслідки. До страйкуючих сільсько-господарських робітників сьогодні долучились ще дальших 900,000 робітників головно в стальній індустрії. Страйками керують комуністи, які в той спосіб намагаються новалити уряд премієра де Ґасцері. Кружляють поголоски, що на найблищу суботу приготовляється комуністичний замах на владу. Комуністичні провідники зі свого боку заявляють, що „боротьба тільки почалася".

ПЕРЕД РІШАЛЬНИМИ ПОДІЯМИ В ГРЕЦІЇ.

Салоніка, 16 вересня. — Новий грецький коаліційний уряд твердо рішений закінчити внутрішні безпорядки в країні. В останніх днях грецька авіяція масово розкинула летючки в зайнятих партизанами районах, повідомляючи про постанови амнестії та взиваючи до зложення зброї. В поодиноких випадках партизани користають з нагоди, але на місце тих, які піддались, комуністи силою мобілізують інших. Загальну силу партизанів обраховується на 20,000 осіб. Якщо обіцянка амнестії не матиме успіху, уряд рішений повести безпощадний наступ.

КОМУНІСТ ВИБРАНИЙ РЕЧНИКОМ МАДЯРСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Будапешт, Угорщина, 16 вересня (АП). — Угорський парламент вибрав сьогодні своїм речником комуніста Імре Надь. Цей Надь не має жодного відношеннь до бувшого премієра Ференца Надь з партії дрібних землевласників, якого повалила мадярська комуністична меншість при допомозі совєтської окупаційної армії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАТИСКАТИМУТЬ НА СОВЄТИ СВІТОВОЮ ОПІНІЄЮ

Найбільшим недомаганням Організації Обєднаних Держав є вето, прислугуюче великим потугам в Раді Безпеки. Цим ветом послугувались досі дуже часто Совєти і то на це, щоб ударемнити здійснювання властивих цілей Обєднаних Держав. Через це вето стало зненавидженим у світі й всюди домагаються його знесення. В очах американського народу вето є абсурдом; воно не відповідає його демократичному духові. Проте, як виходило б зі заяв секретара стейту Маршала, американський уряд не буде ставити і тепер пропозиції в справі знесення вета, а тільки думає так повести справи в Асамблеї О. Д., щоб вислідом цього було злагіднення права вета, себто, щоб воно не могло припиняти заведення мира й порядку в світі, для яких то завдань створено Обєднані Держави.

Усі в світі знають, що тільки одні Совєти надуживають свого вета в Обєднаних Державах, як теж знають, що вони від цього не відступлять, бо ж тут не іде про якусь формальність, яку можна б залишити, а тільки про здійснювання основних засад совєтської закордонної політики, цілей Кремля-Москви, змагаючих до опанування Европою, а в дальшу чергу цілим світом.

Усе це добре відоме американському урядові; знає це секретар стейту. Проте пробують ще далі впливати на Совєти, щоб вони змінили свою політику. Пробують повести справи в Асамблеї Обєднаних-Держав в такий спосіб, щоб проти Совєтів та їхніх сателітів станули десятки інших держав. Це був би, так сказати б, моральний фронт для морального натиску на Совєти. Так змобілізована світова опінія мала б заставити Совєти змінити їхню тактику в Обєднаних Державах, а тим самим і політику в справах світового замирення й упорядкування.

Певно, можна ще й це спробувати. Та водночас треба думати теж і над тим, що буде, як Совєти й це собі злегковажать і далі не будуть робити собі нічого теж і з так зорганізованого морального натиску. Війни, як запевняють американські генерали, а не то політики, певно тепер не буде. Значить, що не буде її й в цьому випадку, якщо Совєти не налякаються теж і морального міжнародного натиску і — якщо це буде їм вигідне — навіть покинуть з „протестом" і „обуренням" Обєднані Держави, потягнувши, очевидно, за собою і своїх сателітів.

Що ж тоді?

Загально домагаються, щоб наш уряд вів закордонні справи в такий спосіб, щоб завчасу виясняв американському народові всі важні й спірні проблеми в цілій повноті. Це на те, щоб загал мав доволі часу всі ці речі роздумати, провірити і прийти до якогось рішення. Думаємо, що саме тепер прийшла пора сказати американському загалові простою мовою не тільки, як тепер стоять справи зі Совєтами, але теж і це, що американський уряд рішений робити на випадок, коли пропонований чи задуманий ним моральний міжнародний натиск на Совєти буде без бажаних наслідків.

УПА — виразник волі українського народу

Вже пройшло два роки, як на світових фронтах формально замовкли гармати, але сьогодні вони з тим більшою силою продираються через залізну заслону з поневоленої України. Українська Повстанча Армія, після майже шістьох років найбільш героїчної і жертвенної боротьби проти тоталітарних фашистського і большевицького загарбників української землі, сьогодні знову виходить на широку міжнародну арену, починаючи нову фазу боротьби за визволення.

Від кількох місяців надходили вістки, що УПА починає застосовувати нові методи боротьби та зміняє тактику відповідно до обставин і часу, ставляючи саму боротьбу ще на ширшій базі на всіх ділянках життя. Ясно, що довгі роки затяжної боротьби не обійшлися без великих втрат і жертв, тим більше, що боротьба ведеться в найскладніших обставинах, а її партизанський характер вже сам говорить про ці труднощі, з якими — крім ворога — доводиться постійно змагатись цим відважним лицарям. Сьогодні ще не відомі точні причини і цілі, які заставили Головне Командування УПА перекинути частину своїх військ на чехословацьку територію, а деякі відділи послати теж на перебій через большевицькі фортеці в Західну Европу. Проте, не має сумніву, що ці потягнення були подиктовані боєвою конечністю і насамперед доцільністю та добром дальшої визвольної боротьби.

З останніх повідомлень чеської комуністичної преси виходило б, мовляв загони УПА знову одержали наказ за всяку ціну видержати на Словаччині. В одному з надісланих нам вирізків чеських газет з 9. вересня на першій сторінці, читаємо: „Отже, війна продовжується. Наша армія і НБ наражують своє життя в немилосерному змагу з тими, які мають наказ видержати в словацьких горах і викликувати заворушення в нашій країні, допомагаючи в підривній роботі словацької реакції. Про те переконують протоколи зізнань заарештованих і полонених. Попередній наказ франкфуртського командування, щоби пробитися до американської смуги Німеччини, нагло відкликано та заступлено новим наказом: за всяку ціну видержати на місці. Як довго? Як довго буде треба..." Це твердження, як виходить з дальшого змісту повідомлення, вивдигається насамперед як докір чеським колам, які обстоюють думку, щоби українських повстанців пропустити безтурботно через чеську територію. В інших повідомленнях широко описується акцію чеського війська проти УПА, з багатьох місцевостей подається повідомлення про появу загонів українських повстанців, говориться про їх „пруську дисципліну" в їх рядах та на цілих шпальтах описується чеську перемогу над відділом „Бурлак". Поміщено теж чимало фотографій, на яких видно виснажених, але завзятих українських повстанців в різних військових уніформах та найчастіше в шапці-мазепинці і з відзнаками Тризуба. Переглядаючи чеську пресу відноситься враження справжньої війни в тій країні та гістеричного занепокоєння про свою долю чеських комуністів. Всіляко перекручені і найчастіше тенденційні вістки з чеської комуністичної преси про УПА продістались частинно теж на сторінки світової преси, з американською включно.

Рівночасно американське військове командування в Німеччині повідомило про появу першого відділу УПА в американській зоні Німеччини. Відділ, як теж кількох поодиноких бійців УПА, американські власті роззброїли, інтернували та переводять точні доходження, вислід яких держиться в тайні. Подається тільки зізнання інтернованих, які стверджують свою приналежність до УПА та говорять про свою боротьбу проти большевизму за визволення своєї батьківщини. Недвозначно виявлено теж побоювання, що ця справа, справа УПА, може викликати „міжнародні комплікації".

Події в Чехословаччині та поява озброєних відділів УПА в американській зоні потверджують насамперед факт, що УПА не є жодною „легендою", ані проти-большевицькою пропагандивною видумкою, а тільки реальною і великою збройною силою українського народу, що сьогодні потрясає основами большевицької імперії в цілій Східній Европі. Не згадуючи вже про самий Совєтський Союз, дії УПА зросли майже до розмірів державної крізи недавно в Польщі, а сьогодні в Чехословаччині. П о м и н а ю ч и всі звязані з УПА большевицькі пропагандивні брехні, сьогодні вже кожний безсторонний спостерігач закордоном мусить прийти до заключення, що тут не йдеться тільки про „банди", але справді про боротьбу з високими цілями та ідеями.

Як з одного боку нові інформації є наявним доказом боєвої сили УПА, так з другого боку вони доказують теж слабість „наймогутнішої держави в світі", якою величає себе Совєтський Союз. Бо як інакше можна пояснити хочби цей факт, що відділ УПА в повному озброєнні одного дня появляється аж в Західній Німеччині?

Не перецінюючи фізичної сили і спроможностей УПА, всеж таки можна твердити, що її морально-політичне значення сьогодні є першої ваги і не тільки в Східній Европі, але в міжнародній політиці взагалі. Сталося так, що світова преса заговорила про УПА з окремою силою власне напередодні нарад Загального Зібрання О. Д. Сьогодні було б ще передчасно говорити, який наслідок та вплив матиме цей факт на дальший уклад міжнародної політики. Але немає сумніву, що справи визвольної боротьби українського народу, наявним доказом якої є власне УПА, вже не можна закрити будьякою пропагандою, ані не можна перейти над нею до порядку дня, ще менше, ніж це можна б зробити зі справою Греції, Палестини, чи іншої Індонезії.

Без розвязки української проблеми по лінії бажань та змагань українського народу, не може бути миру в світі. А ці бажання і волю українського народу висловлює не Д. Мануїльський та інші висланники совєтсько-російського займанця, а тільки Українська Повстанська Армія. І висловлює їх далеко вимовніше, бо своєю кровю.

Працював, організував, виховував

(В память проф. Івана Боберського).

Надійшла ще одна сумна вістка з Европи:

Немає уже між живими професора Івана Боберського.

Не стало Покійного в часі, коли канадійські українці поробили старання, щоб його дістати з Югославії до Канади для зорганізування і ведення Українського Музею й Української Бібліотеки як загально-української установи. Помер, на чужині, в Югославії, доживши 76 року життя, живо інтересуючись до самої смерті усім українським життям. Різні матеріяли, тісно звязані з історією українських визвольних змагань новітньої доби, які призбирав, переслав частинно до Америки для використання чи переховку. Як тільки відновився поштовий рух Европи з Америкою, Покійний інформував українську пресу в Америці про різні українські справи, вміючи добачувати всюди позитивну працю, як і те, що треба негайно зробити, вбираючи це часто в питому йому форму, яка робила його в очах людей „оригіналом".

Покійний професор Боберський не був ні славним політиком, ні великим вченим чи письменником, ні навіть полковником чи сотником, хоч стільки труду вложив у фізичну чи духову підготовку молодого покоління до фізичного й духового змагу з ворогами української нації. Він був зразковою людиною. Будучи ґімназійним професором, він не тільки впливав на молодь своїм знанням, але вепршу чергу прикладом свого життя. своєю шляхотною поведінкою, яка заставляла учнів працювати над своїм знанням і ушляхотненням душі, над пізнанням правдивої краси і правдивих цінностей західньої культури. Ті, що знали Покійного, ледви чи пригадують собі, щоб Він говорив коли про патріотичні обовязки, чи любов до рідного народу. Він говорив про працю, сміливість, оригінальність, ініціятиву. Та чи це не було тісно звязане з найконечнішими потребами української нації, включно з її боротьбою за визволення, у якій теж і Він сам був потім живим учасником?

Зразково точний, сумлінний та чесний пробував на всі способи впливати на людей, з якими йому приходилось працювати, щоб і вони такими були. Це була в нього — культура. По довгих літах, не зважаючи на віддаль через океани, пригадував вперто і тут багатьом людям неточности че несповнювання обовязку, а теж піддавав думку, як використовувати американський і канадійський грунт для допомоги українській справі. Чи українське небо затемнювалось, чорніло, чи ясніло. Покійний бачив тільки прекрасний, широкий лан з величезними шматками незораного поля. Тому і шукав усе і за робітниками, що хотіли б працювати на цьому полі. Так було з працею Покійного для Сокола-Батька у Львові й з українським майданом, так було й на інших місцях. Його щоденник, з часів Боєвої Управи Українських Січових Стрільців, якого відпис находиться в Америці, є важним і цікавим документом для розуміння тодішніх подій, як і осіб, що очолювали рух, звязаний з українським Легіоном. Знаємо, що Покійний записував і пізніше, теж і в Канаді, важніші події й моменти з українського життя, якого був учасником. Усе це, цілком певно, цікавий матеріял, який повинен бути зібраний і бодай перехований, коли нема можливости видати його тепер друком. Громадянська і особиста чесність Покійного може бути запорукою, що в цьому матеріялі, навіть якби Він у дечому і помилявся, не буде злоби і розрахунку з якоюсь партією чи з якимись особами, а буде це, що являлось правдою в очах такого літописця, який ставив мораль дуже високо, як в особистому, так і в громадському житті, придержуючись сам цеї моралі.

Українська Нація втратила в особі Покійного доброго Сина, який ніколи не говорив про свою любов до Неї, ні про свою працю, ні свої заслуги для українського народу і України, але зате в міру своїх сил постійно працював в користь України та для Її добра і слави.

Змінений плян Маршала

Плян допомоги Европі, з яким вийшов секретар стейту Джордж С. Маршал, ще 6-го червня, зазнав упродовж трьох місяців значних перемін. Ці переміни ще не покінчені, бо уряд не прийшов ще самий до ясного оформлення цього пляну, а президент ще не може точно сказати, чи він закличе для цеї справи конгрес на надзвичайну сесію цеї осені.

Плян М а р ш а л а виглядає інакше, ніж він був поданий в загальних начерках в червні, бо деякі зміни треба було зробити під натиском конференції 16 держав у Парижі, а деякі поробив таки самий департамент стейту підо впливом різних алярмуючих вістей. Дальші зміни залежатимуть від тактики, яку треба повести в конгресі, щоб його спонукати до ухвалення пляну.

Так як досі представляється справа, первісний плян втратив свою головну ціху. Цею характеристичною ціхою була самопоміч Европи і кооперація Злучених Держав. Тепер приходять високі урядовці до переконання, що Плян Маршала має мати характер допомогово-харитативний з метою стримати Совєти від впливу на европейский континент. Коли прийметься засаду, тоді пляном буде завідувати не якась европейська рада, а таки самий уряд Злучених Держав.

Раз Америка стане на становищі, що це часова допомога, тоді і сама поведінка Америки мусить бути відповідно приноровлена. Допомога може бути обрахована на посилки з місяця на місяць, але не на підставі якогось наперед складеного пляну на довгі літа. Отже таке штукування далеко відбігає від цього, що названо „Пляном Маршала".

Причиною до такої зміни стали теперішні відносини в Европі. Положення там таке, що треба посилати допомогу негайно і не ждати на програму. Кріза, яка щойно загрожувала Европі перед трьома місяцями уже заіснувала. Майже кожна демократична країна захитана тепер у своїм існуванні. Коли б так тимчасова допомога з Америки причинилася до устабілізування відносин в якійсь країні, то потім є час на складення допомоги на далеку мету. Значить на місце Пляну Маршала приходить тимчасова допомога, а коли вона придасться, тоді щойно буде переведений первісний плян.

Крик, щоб Европі вислати золото, був лише хвилевий. Европа не є позбавлена цілком золота, ані американських долярів. За обчисленнями Міжнародного Монетарного Фонду звільнені краї мають золота приблизної вартости двох більйонів долярів в резерві, а крім цього ще близько півтретя більйона в коротко-тривалих активах у різних державних банках. Ці припаси є вистарчальні, щоб перебути хвилеву крізу, якщо Америка буде посилати допомогу. Департамент стейту не так боїться фінансової крізи в Европі, як радше комуністичного перевороту в різних країнах. Звідси виходить оця осторожність у плянуванні „Пляну Маршала" на довгу мету, коли треба негайно ратувати.

ПЕТРО ХОРОЛ

Права застережені.

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

28)

ПЕРЕД ВІЙНОЮ

На початку червня 1940 року післанець спеціяльного відділу комбінату доручив мені запечатаний сургучевою печаткою пакет з написом „Цілком таємно". В ньому було розпорядження негайно почати і за шість днів закінчити складання списку робітників та службовців, що мають закордонні прізвища. У доданій формі вимагалось подати: 1) прізвище й імя, 2) де вони народились, 3) де народились їх батьки, 4) склад та вік членів родини, 5) де жив з 1920 р., 6) з якого часу живе в станиці Кримській, 7) з ким має дружбу (подати прізвища й місця праці).

Вимагалось також встановити непомітну сліжку за зазначеними людьми та встановити у кого вони часто бувають. Пропонувалось також зайти до спецвідділу. Лист підписав начальник спецвідділу Батечко.

Зайшовши до кума, я вислухав від нього ще й словесні вказівки. Вони зводились до того, що всіх осіб з іноземними прізвищами треба позбутись і негайно, бо, можливо, серед них є агенти іноземних розвідок. Особливо згадувалось поляків, болгар, турків, греків. Їх не можна спускати з очей. Треба знати кого з підсовєтських громадян вони мають друзями.

Я сказав, що стежити за ними я не маю можливости. Тоді Батечко сказав, що для того, щоб зібрати потрібні відомости й щоб непомітно було, він зарядить перепис усіх робітників і службовців комбінату, у якому серед інших питань будуть і потрібні. Тут же він мені сказав, що для контролі начальників цехів та управлінь такі ж вказівки він дав і деяким „своїм людям", що скрізь розставлені по комбінаті.

За півроку я знову був викликаний до спецвідділу. Мені дали список людей, що я їх мав звільнити, мотивуючи скороченням штатів. Через кілька днів почалися нічні арешти. Про долю арештованих я нічого не міг довідатись. Посилився агітаційний та пропагандивний тиск партії на робітників та службовців. Всі ми були поділені за виробничим принципом на групи і до кожної був прикріплений пропагандист, що й проводив зі своєю групою „навчання". Після роботи групи збирались у призначених місцях у цехах чи конторах і по півтори-дві години їх змушували слухати вигадки й кривляння партійців, що самі були зразком партійної тупости та крім невеликої кількости примітивної партійної літератури самі нічого не читали. Я був у групі „інженерно-технічних робітнив" разом з іншими начальниками цехів та відділів комбінату. Заняття з нами провадив новий партійний організатор ЦК ВКП(б) Гавриленко. В котрий раз повторювали історію ВКП(б) та промови, що їх виголосив будьколи її генеральний секретар? Годинами говорилось про умови дружби та ненападу, що її складено з урядом Гітлера.

Німеччина вважалася дружньою державою, а всі інші — Англія, Японія, ЗДА, Еспанія — ворожими капіталістичними. Загально вважалося, що уникнути війни з ними неможливо. Вказувалось, що Німеччина теж прямує до соціялізму, хоч, правда, дещо іншими шляхами. Прикладом завжди бралися ЗДА і наводились завжди з памяти чисаленні повідомлення тамошніх газет. Самих газет ми ніколи не бачили.

В них, нібито повідомлялось про те, що Америка має таку кількість харчів, що ціни на них катастрофально падають. Для підвищення їх зерном та товщами опалюють залізниці, багато викидають в океан. В той же час робітниче населення, працюючи по 12—16 годин щодня, не має за що купити їжу. Повідомлялось, що 75% учнів початкових шкіл Ню Йорку через недоживлення хворі на туберкульозу, рахіт та інші хвороби.

Слухаючи це, у памяти виринав 1933 рік, коли в Новоросійську тижнями вантажилось пшеницю у десятки іноземних пароплавів і в той же час на вулицях міста щодня збирали трупи померлих від голоду.

Вихвалялося також могутність Червоної Армії, її озброєння, відданість її справі Леніна-Сталіна, партії. Незамовчувалось також ролі комуністичних партій у різних державах, що червона армія допоможе їм похоронити капіталізм у власних країнах разом з його великими й дрібними носіями.

Згадувалось також про підкупність закордонної буржуазії й радянське золото. Ним переважно й сподівалися воювати.

Говорилось, що на випадок війни в Англії та ЗДА нами

(Докінчення на стор. 4-тій).

о. П. Корсуновський.

25-ліття прибуття Українського Національного Хору до Америки

(Докінчення)

Потім аж в Ню Йорку довідались ми, що капітан наказав гнати корабель всіми парами, щоб випередити ланцюг льодових гір і проскочити поперед їх. Це вдалося, але всеж невеликі криги дісталися до лопастів труби, і зламали їх. Тому то корабель і стояв. А тим часом капітан подав радієвий заклик „С. О. С." З Ню Йорку вислано кілька пароплавів на рятунок, але корабельна обслуга сама направила біду в той час, як корабель стояв серед океану, і потім поплив далі, давши радієм знати, що рятунок вже не потрібний, і кораблі з Ню Йорку повернули до нього назад.

Нас попрохали прийняти участь в традиційному концерті, який відбувається на кораблях, на користь бідних дітей. Концерт відбувся в парадній великій залі першої кляси 23. вересня. Виступали і інші артисти, які їхали до Америки.

Публика першорядна в аж занадто вечірніх убраннях, особливо, коли звертати увагу на жіноцтво...

Наш вихід на естраду в наших національних вбраннях особливо зацікавив, просто вразив публику, котра ще й не почувши нас, гучно плескала. Переднє слово про наш хор сказав якийсь американський генерал. Видно, щось гарно говорив, бо і йому публика плескала. А вже як почула наш спів, то одушевленню й кінцякраю не було. Хоч нам до співу зовсім не по дорозі було: кораблем хитає, в голові та всередині крутиться, ще й небезпека, щоб комусь не прийшло потреби додати акомпаніямент із співацьких кишок... Верещали, як та дитина, котру зоколишує нянька, але все обійшлося гаразд і співали таки добре; не посоромили землі української.

Коли ми зійшли з естради, той же генерал послав після промови елегантних пань за збіркою, попередивши їх, щоб між нас не ходили, бо ми вже зробили свою вкладку чудовим концертом.

Орхестра заграла англійський гимн. Ми підхопили його співом по українськи. Всіх здивувало це.

Головний „стуарт" корабля, містер Персил, запросив нас до окремих кімнат на перекуску. Йдучи, ми питали один одного: де ж це ми співали власне? в якій країні? Ані в Европі, ані в Америці, десь під небом на воді...

В концертовій залі почалися танці, а ми танцювали коло столів, наставлених повністю різними стравами та „в ізобилії" напитками. Наше жіноцтво не налягало на ті „блага" на столі і скоро побігло до своїх кімнат. Залишились тільки мужчини, а до нас завитали два огрядні американці вже в досить ‚веселому" стані. Що вони тільки виробляли! Навіть вилазили на столи тай гарцювали на них і все раділи та попивали на радощах, що вони вертають живі до Америки та що їх не зїли в Росії, де вони керували відділами Гуверової „АРА", та годували людей в тогочасному голоді. Просять нас заспівати американський гимн. Тоді він мельодією був той самий, що й англійський, але ми не знали американських слів. Як же його пристосувати? Веселий Кошиць каже нам із сміхом:

— А от що зробимо, хлопці. американці хочуть, щоб ми їхній гимн співали на честь дядька Сема, отже в тім місці, де співається про короля „нехай царює він", заспіваємо „нехай Семує він", тай вони почують те слово й будуть задволені — Так ми й співали.

По тодішньому розпорядку в 11-тій годині мусіло все затихнути, але розвеселені як діти американці не здавалися. Вони всіх нас потягнули до ‚смокінґ руму" першої кляси, і там для них обминули корабельний припис і дозволили бавитись до схочу. Пили, співали і навіть де-хто гопака пройшовся.

На другий день, 24. вересня, пасажири другої кляси, з котрими ми разом їхали, просили нас дати концерт й дла них. Коли вони побачили, що в нас нема особливої охоти, тоді почали докоряти, що для першої кляси співали, а для „своїх" відмовляємось, так, мовляв, не по джентелменськи. Мусіли й для них заспівати 25-го вересня в невигідній із низькою стелею залі. І після цього концерту мали довшу забаву в „Смокінґ румові".

III. В Америці.

26-го вересня наближаємось до Ню Йорку. „Каронія" стала ще перед „Статуєю Свободи".

Підпливає до „Каронії" пароплавчик, а з нього дістається на поклад Рабінов в супроводі представників шестої великої держави — преси, фільмовців, фотографів та прибережної влади. Ми всі були вбрані в наші національні костюми, бо ще раніше в океані одержали по радіо від Рабінова пораду, щоб вступити на американську землю в українському вбранні.

Найбільші мучителі в світі — це, як звісно, фотографи. Вимучили вони нас здорово. Пережили ми якось, слава Богу, й полагодження численних формальностей перед вступом на американську землю.

Після всього цього „Каронія" посунулась силами кількох пароплавчиків до свого логова на березі, а ми, як те теля перед новою брамою, повитріщували очі на невидані нюйорські хмародери.

Наближаючись до пристані, ми побачили, як з її вікон привітно мають до нас жовто-блакитні прапорці. Цілі хмари були їх. А з другого боку витає нас „Статуя Свободи". З великого зворушення ми, дивлячись на неї, гримнули „Ще не вмерла Україна"... Всю душу вклали в спів.

Зійшли з „Каронії" на пристань. Зустрічають нас священики обох церков. Представник православної церкви удекоровує всіх нас медалями з портретом Кошиця в українському вбранні в середині. До великої почекальні, де чекав на нас комітет, привитання та сила українців, нас ще не пускали. Ще мусіли перейти митний огляд. Довгенько тягнулася ця процедура. Аж знову кажуть нам вилазити на пароплав. Це прибули „пізні Івани" від преси і хочуть нас фотографувати. Покоряємось.

Остаточно звільнили нас аж в 5-тій год. пополудні. Це від 10-тої год. зраня.

Нарешті виходимо до них. Голова Привітального Комітету, п. Семен Ядловський, головний предсідник У. Н. Союзу, витав хор і Кошиця чулою промовою. Після нього від Жіночої Громади витала пані М. Скубова. Дівчата накинулись на нас, роздаючи американські прапорці та приколюючи до грудей квіти.

На привитання відповів Кошиць, особливо підкресливши, що хор, їдучи до Америки, гадав, що їде на чужину, а попав на Україну...

Після його промови із соток грудей понеслося: — „Ще не вмерла Україна"..., а ми вже тільки слухали.

Аж ось вбігає якийсь спітнілий чоловяга й задихуючись звертається до нас з такою мовою:

— Я, знаєте, живу далеченько, на контрах. От прокидаюсь вранці, тай пригадав собі, що нинька приїздить хор. Я скоріше пенси на себе, шуси на себе, наскоро вмився та й полетів по штепсах на давнстерс. Вискочив на порч, а далі на стріту тай чекаю на боса. Аж ось він, підїхав, я скочив на нього. Доїхав до Ню Йорку й пересів на стріткару, а по дорозі пригадав, що ще не їв ланчу. Вискочив і забіг до ланчруму, зїв дінер, знову кечнув стріткару, потім пересів на собвей, а знього вже біг стрейт по стрітах сюди. Та от вже я й тут. О кей!...

Ми з цього „привитання" зрозуміли тільки це, що людина говорила щиро...

Замовленими Рабіновим „босами" ми, так, як були вбрані в національні костюми, переїхали по „стрітах" Ню Йорку до готелю.

Кошиць, як той Еней, прибув із своєю „троянською голотою" здобувати Новий Світ.

Перший тріюмф в Америці Українська Пісня здобула в „Карнеґі Гол" в Ню Йорку 4-го жовтня 1922 року.

Це було тому 25 років.

НОВИЙ ПРАВОПИС

3)

IV.

Що східньоукраїнське громадянство особливо гаряче привітає в новому правопису, то це впорядкуваня нарешті правопису чужих слів, — їх тепер пишуть так, як уся Україна здавна вимовляє їх. Не сходиться це з вимовою західньої України, але літературною міцно й давно вже стала вимова й мова східньоукраїнська. І на це нема ради: Україна надто широка, щоб одною вимовою догодити всім, — українам завжди доводиться не в одному поступитися.

Академія Наук іще року 1927-го постановила була в чужих словах писати тільки **г, л**, а не **ґ, ль**, за малими винятками. Але Харківська Правописна Конференція, під великим впливом галичан, зламала цю просту постанову й склала свою: в грецьких словах писати **г, л**, а в латинських **ґ, ль**. Від такої постанови голосно закричала вся Україна, бож рідко хто знає мови грецьку та латинську, і настав на 8 літ хаос у цій справі, про що згадано на початку цієї статті. І тепер знову нарешті вернулися до постанов Академії Наук з 1927 р., і постановлено: в чужих словах, згідно з живою вимовою в усій Україні, писати тільки **г та л**, з нечастими винятками: агітація, газета, графічний, група, зигзаг, кілограм, легенда, телеграф, фігура, календар, логічний, локалізм, новела, план, філософія й т. ін. Цебто, постановлено писати так, як довгі роки писали в Україні до 1827 р. Так писали всі наші письменники; ось, напр., „Історія українського письменства" 1824 року Сергія Єфремова, одного з найкращих знавців нашої мови, видана за кордоном у Вецлярі, — і в ній знайдете скрізь тільки **г, л**, як тепер наказує писати й новий правопис. І коли англійці можуть не м'якшити свого **л**, а чехи вимовляти **г** по-свойому, можна те робити й нам, бо це наша істотна мовна ознака й споконвічна вимова: Англія, Платон і т. ін.

Але на жаль, новий правопис занадто переборщив тут, і зовсім викинув навіть саму букву **ґ**. Це безумовно нічим неоправдане порушення української традиції, — бож самого значка **ґ** знає наше письменство ще з 1591-го року („Аделфотес"), — та живої вимови, що скрізь в Україні знає: ґрунт, ґанок, дзиґа, дриґати ногами, гуси ґерґочуть і т. ін.

І із інших випадків зазначу ще хоч деякі. Грецька фіта у нас здавна передається частіш як **ф**, рідше як **т**, новий правопис схилився на загально поширену в Україні вимову: арифметика, ефір, кафедра, логарифми, міф іт. ін.; так само пише й С. Єфремов у вищезгаданій праці, так писали й інші східні письменники до революції.

Серед голосних відмітимо загальнопоширене в Україні: Європа, європейський, Єгипет, Єфрат тощо. Також: абітурієнт, аудієнція, дієта, клиєнт, орієнталіст, орієнтація, пацієнт, пієтет, реквем, траєкторія й т. ін., — усе це нормальне й оправдане віковою нашою традицією й вимовою; але чому тоді проект, проекція, — нічим не вияснимо, бо треба ж таки проєкт, проєкція, за походенням тих слів.

Грецьку „іту' новий правопис послідовно й правильно наказує передавати через **и** чи **і**, напр.: Христос, амінь, митрополит, Хима й т. ін.; за цим правильно й послідовно хімія, Іспанія (а не хемія, Еспанія), цебто так, як ми ці й подібні слова від віку вимовляємо, й таку вимову ми, українці, занесли й на північ і прищепили росіянам. Ми ж у Новому Заповіті маємо з XI-го віку Іспанія, див. Лист до Римлян 15.23, 28. І пощо ламати тут багатовікову нашу традицію? (грецьке і Спанія, латинське Гіспанія, німецьке Спаніон). Наука послідовна, і хто пише хемія, Еспанія, той мусить писати: Хема, Хрестос, амень, метрополит і т. ін.

Пишемо по здавна звичайному в Україні: бордюр, брошура, жюрі, меню, Меллер, більйон, батальйон, бульйон, мільярд, мільйон і т. ін.

(Кінець буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЖІНКА „З ПОРАДОЮ" ЖІНКАМ.

Коли хто з читачок „Свободи" страждає на ревматизм, то я хотіла б прийти в допомогу таким жінкам з порадою при пранні біля.

Треба прати в лазничці, бо тоді можна собі догодити. Щоб не поховзнутися при миленні біля, я наперед сяду собі в гарячу воду у ванні — на стільки гарячу, на скільки тіло може витримати. Потому насиплю прального порошку і на малій дошці я так усе біля поперу. Коли маю доволі гарячої води до полокання, то переполочу раз або два рази в чистій воді. А як нема досить гарячої води до полокання, то лишаю на другий день, одначе негайно після того йду спати, щоб усю теплоту тіла на цілу ніч затримати. Кожний з практики знає, що найліпше і найвигідніше спиться тоді, коли тіло тепле. Тому я перу звичайно ввечір перед спанням, а сполікую випране біля на другий день.

Кілька годин такого прання, раз або два рази на тиждень через пару минулих літ, визволили мене не лише від найгіршого ревматичного болю, але забезпечили мене теж від малярії. За кожним разом, як я повішаю шмаття, мені здається, що я чуюся на стільки чистою, як моє біля, що я його випрала. Тайна лежить у тому, що разом з потом багато нечистоти з тіла виходить, а гаряча вода той піт під час прання сполікує разом з шурованням шмаття.

Оце, що я пишу, я знаю з практики і тепер не страшить мене ані найбільша слота, ані мороз, як то колись було. Коли б мені хто був сказав про такий легкий спосіб два роки тому, то ніхто не знає кілько то муки був би мені заощадив. Коли тепер я про це пишу, то хочу другим жінкам помогти в ревматичних болях під час праці. Сподіюся, що хто перечитає оцей спосіб, то ще й другим розкаже і поможе своїм ближнім.

Розалія К. Аників,
Енглвуд, Н. Дж.

ЗВІТ

з пожертв, надісланих до Організації Самопомочі Нової Української Іміграції.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Филаделфії від травня кожного місяця по $100.00.	
Провидіння, стовариншення Українців Католиків в Америці	$100.00
П. Стасюк, Ню Йорк	100.00
С. Наконечний, Ню Йорк	100.00
Союз Українок Америки	50.00
С. Ковбаснюк, Ню Йорк	50.00
Від Української Православної Парохії — через о. прот. Савчука, Филаделфія	25.00
Д-р Л. Мишуга, Джерзі Сіті	25.00
П. Бронецький, Честер	12.00
Д. Чорнюк, Ню Йорк	10.00
Ф. Бражник, Ню Йорк	10.00
А. Чернякова, Ню Йорк	5.00
А. Міллер, Ню Йорк	5.00
С. Костяник, Ню Йорк	5.00
Т-во „Український Базар", Ню Йорк	5.00
М. Гаврилко, Ню Йорк	5.00
І. Савчин, Филаделфія	5.00
о. П. Процко, Редінг	5.00
П-ні Набожнецька, Ню Йорк	5.00
Невідомий, Филаделфія	4.00
П. Ткач, Ню Йорк	3.00
М. Скубова, Ню Йорк	1.00
о. А. Кість, Мінеаполис	1.00
Е. Бартош, Вілкс-Бері	1.00

Отцим складається щира подяка за пожертви. Наша Організація буде робити все, щоби очікування шановних жертводавців вповні справдати.

В Ню Йорку, 9. вересня 1947.

Управа.

Тиждень Обєднаних Націй

25 квітня, 1945 року — коли Друга Світова Війна ще не була скінчена — зіхалися делегати 51 націй аби накреслити Чартер Обєднаних Націй. Вони заступали всі раси, всі релігійні та політичні вірування. До Обєднаних Націй існувала Ліга Націй, досвід якої був ніби перестророгою зібраним делегатам. Але на цей раз Злучені Держави та Совєтський Союз також були заступлені. Тому нові міжнародні спроби організуватися для мирного світового співжиття подавали більші надії на успіх, якого не мала Ліга Націй. Як Ліга Націй, так і Обєднані Нації мали підтримку змучених війною народів світу.

Після того історичного зїзду в Сан Франсиско, Обєднані Нації вибрали Злучені Держави та місто Ню Йорк сталим місцем свого осідку. Зогляду на це американці мають особливу відповідальність перед цею світовою організацією.

Визнаючи цю особливу відповідальність, започатковано Тиждень Обєднаних Націй. Вперше його обходили минулого року, що припало на час першого зїзду Генеральної Асамблеї в Флошинг Медовс, Лонг Айленд. Цього року тиждень від 14 до 20 вересня признано Тижнем Обєднаних Націй на відзначення нової сесії Генеральної Асамблеї — загальні збори Обєднаних Націй, на яких всі члени-нації мають голос. Промову на відкриття виголосить секретар державних справ Маршал 17 вересня. Протягом тижня відбудуться фестивалі, громадські святкования, сходини по цілій країні. В тих обходах візьмуть участь поверх 80 національних організацій, заступаючих робітників, промисловців, торговців, сільських господарів, релігійні групи, ветеранів та молодь.

Тиждень Обєднаних Націй влаштовується заходами Американської Асоціяції для Обєднаних Націй; Національної Радіової Асоціяції та Національної Освітньої Асоціяції. Головна мета Тижня — підкреслити ролю особи в міжнародній співпраці, зогляду на певну байдужість пересічної людини до старань Обєднаних Націй. Та байдужість може виявитися дуже шкідливою.

Протягом майже двохлітнього істнування Обєднаних Націй, відношення до все ще молодої міжнародної організації хиталися, особливо коли члени Ради Безпеки дебатували то про одну, то другу важну справу. Цього літа, коли вникла війна поміж Голяндією та Індонезією, надії людей трохи піднеслися, бо одна і друга сторона погодилися виконати наказ Обєднаних Націй про спинення бійки та новий план полагодження справи внесли більше заохочення.

Соціяльна й Економічна Рада при Обєднаних Націях, працюючи на менш показному полі, ніж Рада Безпеки, займалася багатьма світовими справами від часу як розпочала свою працю на початку 1946 року. Вона зорганізувала нову Інтернаціональну Організацію Втікачів, яка має перебрати працю УНРРА в тій ділянці. Вона встановила дві важні економічні комісії — одну для Европи, другу для Азії та Далекого Сходу. Вона створила Комісію Прав Людини, що має завданням підготовити міжнародний бил людських прав. Обсяг її діяльности все збільшується в міру того, як притягаються до Обєднаних Націй міжнародні організації, що мають до діла з питаннями праці, освіти, здоровля, харчів, сільського господарства.

Нетерпеливість людей щодо Обєднаних Націй походить від того, що це велике міжнародне тіло — створене на уступках та примиренню — не зробило ще чуда в справі миру та безпеки. Ця нетерпеливість ще збільшується коли представники членів-націй, хоч щиро бажали би співпрацювати, не можуть позбутися національних інтересів, які їх ділили у минулому. Особливо члени Ради Берпеки не раз розходилися в багатьох важних справах — між іншими що до світової контролі атомової енергії та справи вета. Оскільки члени Ради Безпеки вагаються, є на часі аби самі народи тих країн, що є членами, заявили домагання щоби були виконані приречення Чартеру Обєднаних Націй.

Злучені Держави це є країна специяльних тижнів — від Тижня Бой Скавтів до Тижня Братерства. Але Тиждень Обєднаних Націй є дійсно особливим. Він має завдання — збудити зацікавлення кожного громадянина світовою організацією та усвідомлення важливости публичної опінії для її рішень.

„Ми, нарід Обєднаних Націй" — це є перші слова Чартеру. Тиждень Обєднаних Націй є пригадкою, що „ми, нарід" почасти відповідальний за те, що роблять Обєднані Нації від нашого імени.

Загальна Рада — ФЛІС.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

З ювилею на скитальців.

В неділю, 24. серпня б. р. українська православна парохія в Геркімер вшанувала заслуги 10-літньої душпастирської праці о. Івана Шунурера.

По Службі Божій церковний комітет запросив о. пароха до Українського Народного Дому, а тут в дверях привитав його та родину короткою промовою та хлібом і сіллю, наш щирий громадянин п. Ілько Верещак. Потім відбувся бенкет, влаштований в честь о. Шунурера та його родини, на який зійшлися так багато, що саля не помістила всіх.

Тостмастром був п. Михайло Рапач. Предсідник парохії п. Кіндрат Довганюк, зложив побажання о. Шнурерові та родині й вручив їм дар від парохії. Також говорили інші представники, а саме громадяни: Василь Насипаний, Йосиф Наконечний, Ілько Верещак і Августин Козаревич. Всі висказували о. Шнурерові признання за його невтомну працю для церкви і свого народу.

Ювілят, подякувавши за так милу несподіванку, заявив, що ще Боже Провидіння дозволило йому працювати в гармонії й мирі для добра й поступу в громаді. Казав, що тепер набрав нових сил і охоти до дальшої праці.

При тому незабуто також про наших скитальців, для помочі котрих присутні зложили 57 долярів.

Жертви зложили: по $10 о. І. Шнурер і Ю. Гайнецький; по $1: І. Верещак, В. Насипаний, С. Максимів, Н. Павлишин, К. Ліщинський, К. Вацік, Й. Наконечний, Ю. Німа, А. Козіревич, М. Бундік, Е. Насипана, І. Антрухович, М. Бурчицький, П. Чорнобай, С. Целух, М. Політило, П. Мельник, М. Гось, К. Довганюк, С. Кончарик, Д. Бурчицький, М. Конік, М. Трітицький, М. Борик, М. Рапач, Е. Мерна, О. Шкрамко, А. Дудчак, О. Ціко, О. Ангел, С. Гузар; по $2: В. Брикайло і І. Гула. Решта дрібними.

Матвій Політило.

ІРИНА АРТИМ

ЯК ЩАСТЯ ЗБЛИЖАЄТЬСЯ

ПОЕЗІЇ

в кольоровій окладинці

40 поезій. 75 сторін.

Ціна 25 ц.

Замовлення слати до:

"SVOBODA"
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY 3, N. J.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

11,211 Матвіїв Степана від Плаксій Анастазії (вдова по мужу Плаксій) з с. Ростоки Кути).

11,212 Інж. Куропась від Яремкевич Георгія, проф., Козак Михайла від Козак Мирона з с. Ваповець (Перемишль).

11,213 Олійник Степана від Олійник Теодора з с. Бабичі (Радехів).

11,214 Кертичак Юрія з с. Скородне (Лісько) від Кертичак Михайла.

11,215 Околіт Теодора і Марії з Підкаміня (Броди) лист з Польщі від Лисянюк Каролини (Вільшинська).

11,216 Кучеренко Василя, Леонтовича з Киева від Кучеренко Павла.

11,217 Суходольська Марії з с. Билиці (Самбір) від брата Мовчко Василя.

11,218 Василик і Дідух з Гротова Красна (Дрогобич) від Маців Гриця син Константина.

11,219 Чабан Івана з с. Трійця (Коломия) від Чабан Настусі (унуки).

11,220 Навта Гафії-Казимир з с. Свочот від Болотюк Йосифа.

11,221 Назарев Антошка з Великий Добромиль від Назаревич Павла.

11,222 Оголвік Петра Василевича, Татяни, Бредлян Афтанаса з с. Річка (Вел. Україна) від Дідоренко Евдокії.

11,223 Чорний Гурки і його дітей: Василини, Марії і Катерини з с. Бергомевт (Буковина) від Угрін Теодора.

11,224 Целень Пазі від Матійкович Івана з с. Нанчілки (Самбір).

11,225 Лелит Мирослава від Каплич Михайла.

11,226 Попович Івана з Буковини від Арич Олекси.

11,228 Гнатюк Леонтія і Нестора та Анни, Анчицька з Старих Мамаївців (Чернівці), Ковалюк Константина, Штефоніч Дмитра, Гаджук Івана від Тащук Ілі з Стар. Кути (Чернівці).

По інформації писати до
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до **UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.**

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші.** Одноразове оголошення, розміру $1\frac{1}{2}$ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

На тернових дорогах совєтських

(Докінчення зі стор. 2-гої)

вже все підготовлено. Золото вважалось не пропащим, бо воно повернеться від буржуазії після її ліквідації.

• • •

22. червня 1941 року почалася війна. З фронту надходили вістки про поразки червоної армії.

Першого лютого 1942 року мені довелось їхати залізницею з Кримської до Армавіру. В одному зі мною купе їхав передостанній начальник спецвідділу комбінату Григорій Колосов, недавно покликаний до армії. Він працював у особливому відділі при штабі формування військ у місті Пальчику північно-кавказької військової округи. Разом з ним їхав комісар політичного управління при районі авіобазування 44-ої, 51-ої, 54-ої 56-ої армій, що направлялися на кримський фронт, прізвища якого я не запамятав. За шклянкою вина розмова зайшла про події на фронті. Комісар сказав, що всі українці є вороги совєтського режиму і їм це ніколи не забудеться. Він розповів, що недавно, в особливих справах був у Москві і від високих урядових кол довідався про плани ліквідації українського населення ближчими роками. Він сказав, що на близьке майбутнє плянується повторення на Україні 1933 року, але у більших маштабах, коли було знищено голодом $7\frac{1}{2}$ мільйонів населення. Те саме він сказав про населення Дону, Кубані, Уралу та назвав астрономічні цифри тих, кого намічено ліквідувати.

ЗАКІНЧЕННЯ.

В ході воєнних дій терен, де я працював, був зайнятий німцями, а рідні сторони ними були окуповані ще раніше. Фронт стояв на місці і цівільне населення з лінії фронту було евакуоване.

З торбою за плечима я йшов Донськими степами. На них випадково я натрапив на ще нікому невідомі братські могили „визволених" поляків. Місцеве населення оповідало, що 1940 року заморд᾽овано і в них закопано коло 18,000 солдатів та офіцерів польської армії, привезених у ті місця 1939 року. Винницькі й Катинські могили в порівнанні з цими були меншими.

• • •

Роками я пильно читав совєтські газети. З дня в день роками в них писали про „квітучу щасливу Україну". Через $14\frac{1}{2}$ років я прийшов у рідне село, що колись було кращим і заможнішим на Полтавщині. Багато розкритих хат, неогороджених садиб, вулиці заросли бурянами. Знайомих садків не було, а на їх місці стояли буйні буряни. На місці моєї хати — порослий горбок з глини та битої цегли. Дерево в лугах давно вирубано, трава не скошена...

Здавалось, тут був фронт. Так, тут понад двадцять років стояв фронт, а тепер німці зайняли цей цілий район без пострілу.

Я зустрів односильчан. Вони були обдерті, понурі обличчя давно не усміхались. Перебиваючи й поправляючи один одного вони розповідали сумну епопею свого життя.... голод, злидні, арешти, переслідування, надмірна праця у колгоспах навіть для підлітків.

1933 рік для них минув щасливіше, як для інших сіл: померло менше половини населення. В селі було багато випадків харчування людським мясом. Моя сусідка Уляна М. зїла свою дитину, а потім сама повісилась.

У памяти вставали знайомі обличчя колись чесних працьовитих селян...

Я положив торбу на дорозі. Куди йти далі?

(Кінець).

ГРИГОРІЙ КОВЕРДОВИЧ

ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО ЙОГО

форієрська робітня

є тепер під числом

265 East 4th St.
BETWEEN AVES. B & C
New York City

Приймає замовлення на НОВІ РОБОТИ і ПЕРЕРІБКУ та дає 20% опусту на всі роботи, а також ДАРОМ сторидж на літо.

Самий сторидж на літо 2% від сотні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. Неколая, від. 369, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, в год. 5:30 ввечір, у звичайнім місці. Просимо прийти на час. — Уряд.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 21. вересня, в год. 2 попол., в сали У. Г. Клюбу, 13 Вашингтон ул. — Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори, Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 21. вересня, в годині 11:30 перед полуднем. Уряд просить членів явитися на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: — В. Могилський, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. Жидачів, від. 393, повідомляє всіх своїх членів, що місячні і піврічні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, у церковній галі при 7. вул., в год. 3. попол. Уряд просить довгуючих членів вирівнати свої вкладки. Є важні справи до вирішення. — П. Гордитинська, рек. секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99 відбудуться в неділю, 21. вересня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори і заплатити свої вкладки. — Уряд Бр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в суботу, 20. вересня в парохіяльній салі, 74 Герис Еве., в 7. годині ввечір. Просимо всіх членів прийтина ці збори, бо будуть важні справи до обговорення; буде також справ тов. забави. Вписуйте свої діти в члени У. Н. Союзу. — В. Кушнір, предс.; І. Кокольський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 20. вересня, в 8. год. ввечір, від ч. 28 ст 7. вул. в церковній гали св. Юрія. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. Пресв. Богородиці, від. 259, повідомляє всіх членів і членицъ, що місячні збори відбудуться 21. вересня, під ч. 1921 В. 51. ул., в годині 2. пополудні. — За уряд: І. Фоца, предс.; І. Івасюк, кас.; Й. Пелех, фін. секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в неділю, 21. вересня, в годині 1. пополудні, в українські гали 74 Лаурел ул. просимо зійтись на час, бо є важні справи. Секретар дасть звіт з окружних зборів. Просимо привести зі собою знайомих і вписати до У. Н. Союзу, а дістанете нагороду. — В. Шипула, предс.; О. Костюк, секр.-кас.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, в годин 2. пополудні, в гали церковній. Просимо зійтись на означений час. Будемо принимати нових членів без вступного до Тов. Січи і У. Н. Союзу: — І. Савчак, предс.; П. Білинський, кас.; І. Маркович, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

П. К., що надіслав листа „з над лінії Курзона". — Проситься цього громадянина, що надіслав нам листа „до односельчанина в стейті Огайо", поміщеного в „Свободі" з 4. червня 1947 р., подати точну адресу, бо маємо лист зі скитальщини з проханням довідатись про рідню в Пятковій. Лист перешлемо, як дістанемо адресу.

ПОШУКУЮТЬ

Називаюся

МИХАЛІНА КУРОЛОВИЧ,

уроджена в місті Глиняни, Галичина, і шукаю Шваґра в Канаді, називається

ВАСИЛЬ КУРОЛОВИЧ,

село Немилів, повіт Радехів. Інтересовані хай пишуть:

MICHALINA KUROLOWYCH
GLINIANY, POLAND.

Пошукую

ВАСИЛЯ ГАНЧАРУК

з села Немяч, повіт Броди, котрий перебував до 1946 року в Англії. Хто би про нього знав, або він самий, прошу ласкаво написати на адресу:

ATANAZY DUBYNA
BEADLE, SASK., CANADA

Европейські часописи прошу передрукувати це пошукування.

ТАРЗАН, ч. 1688. Тріюмфуючий велетень.

Коли перестрашені жінки в безнадійній утечі добігли до кінця коритара, Зорг дігнав їх.

„Ідіть ось тут!" наказав їм їхній пан, отвираючи старовинні двері.

Серед страху за своє життя вони все таки дивувалися, чому він їх замикав під ключ.

В найближчий хвилині, коли Тарзан і погоня даремно гримали до тяжких дверей, велікан реготався голосно з середини.